

## علم/ علوم (ش.ش)

مراد از علم ، «مفهوم علمی علم» است. مفهوم علمی علم، شامل همه آنچه به طور تخصصی در مورد «علم» می دانیم و همه آنچه علم است می شود. علم به معنای «دانستن یک چیز» بر زمینه هر گونه مطالعات هستی شناختی، روش شناختی، خداشناختی علم و یا عالم شناختی و فلسفی و منطقی و نیز روان-شناختی و جامعه شناختی علم است. دسته بندی علم به معرفت یقینی و غیریقینی، و تجربی و رشته مطالعات و به معنای تحقق مراتب عالی کمالی و معرفتی علم در پرتو کمال نفس و... نیز دسته بندی کارسازی است. اما در هر حال علم، یک «گوهر گسترده واحد بر زمینه های گوناگون» است. این تعریف از علم، برای مطالعات یک فیلسوف علم، شامل تر و کارسازتر است. علم، در مقام تحقق در نفس عالم، مراتب و اشکال متنوعی دارد. علم امام معصوم علم است و علوم ما هم علمی در سطح بسیار نازلتر است.

به عبارت دیگر، علم، «دانسته یا مجموعه دانسته های مربوط به یک موضوع، یا در کار دستیابی به یک هدف معرفتی» است. این «دانسته» ممکن است حصولی، حضوری، یقینی، ظنی (معتبر) جزئی، کلی، تجربی، عقلی، اشراقی و نیز به معنای مجموعه مطالعات گسترده و روشمند و مانند فیزیک، شیمی، طب، بهداشت، فقه، کلام و... باشد. پس علم به مثابه آگاهی (و تا حدی آنچه در ذهن «مرد در خیابان» می-گذرد) همچنین علم به مثابه:

ادراک حسی،

ادراک عقلی یا کشف عقلی،

ادراک شهودی،

به مثابهٔ حالت نفس،

به مثابهٔ کار دانشمند،

به مثابهٔ تکنولوژی،

به مثابهٔ فیض و رزق الهی و خیر و خوبی،

به مثابهٔ نهاد و پدیدهٔ اجتماعی،

به مثابهٔ کار آزمایشگاهی

و... همه، از دسته بندی های بی پایان علم است و همه، بخشی از دغدغه های پژوهشی فیلسوف علم هم هست. از نظر نگارنده ایجاد توان پیشبینی، بخش گوهری و محوری شاخه های مطالعاتی بشر نیست.